

За мащабите на нашата страна не е оправдано един и същ вид машиностроителна продукция да се произвежда в две и повече предприятия. Ето защо за характеризирание резултатността от работата по специализацията на предприятията се използва и показателят за еднаквите видове машини и съоръжения, които се произвеждат в две и повече предприятия. Този показател може да се изчисли не само по броя на видовете машини, но и по броя на произведените машини, по тяхната стойност и по относителния дял на дублиращата се продукция от обема на цялата стокова продукция. У нас сега са единични случаите на дублираща се продукция, тъй като бяха взети строги мерки да се ликвидира съществуващото дублиране.

Работата по специализацията на предприятията се съпътствува и от стандартизация и нормализация на произвежданата продукция. За характеризирание на тази страна от дейността по специализацията се използват показатели, свързани с тях.

Доста голям дял от машиностроителното производство заема извършването на основен ремонт на машините. Специализацията на машиностроителното производство както у нас, така и в чужбина, се развива и по линията на специализирането на отделни предприятия за ремонт на дадени видове машини, като например: локомотиви, вагони, автомобили, трактори, строителни машини и пр. По този начин става възможно да се прави доброкачествен, евтин и бърз ремонт. За да се характеризира нивото на специализацията в това отношение, използва се показателят за относителния дял на ремонтираните машини (по видове) в специализираните за това предприятия от общия брой на всички ремонтирани машини. Такъв е например показателят за броя на ремонтираните автомобили в авторемонтните заводи от общия брой на всички автомобили, на които през даден период е направен основен ремонт.

В много страни има предприятия за ремонтиране на производственото оборудване на машиностроителните заводи. Този въпрос у нас все още не е разрешен, въпреки че отдавна е доказана неговата икономическа целесъобразност. Ако се осъществи и такова мероприятие, ще може да се изчисли показателят за относителния дял на ремонтите (по бройки и в стойностно изражение) на металорежещото и ковашко-пресовото оборудване на машиностроителните заводи, който е извършен в специализираните за това предприятия или цехове, от общия обем и брой на всички ремонти на такова оборудване.

Подетайлната специализация изразява процесът на обособяване в самостоятелни отрасли производството на отделни части, детайли и възли на машините. Тук се включват и производството на автотракторни резервни части, крепежни материали (болтове, гайки и пр.), инструменти, редица полуфабрикати и т. н. Главният показател за изучаване степента на подетайлната специализация е относителният дял на съответния вид части, детайли, инструменти и пр., които се произвеждат в специализираните за това заводи, от общия обем на съответното производство. Например у нас около 38 на сто от инструментите и приспособленията, които се произвеждат в заводите на Управление „Машиностроене“, са произведени в специализирания за това производство ДМЗ „Болшевик“ — Габрово. Трябва да се има пред вид, че инструментите, произвеждани в този завод, са 3—4 пъти по-евтини от инструментите, произвеждани в инструменталните цехове на другите машиностроителни заводи. Подобно